Το Μεγάλο Αυθαίρετο… με αφορμή την καταστροφή στο Μάτι

Μπάμπης Βλάχος

Ο σύγχρονος νους, και όχι μόνο στον δυτικό κόσμο, γεννήθηκε και συνεχίζει ακάθεκτος με την ιδέα ότι ο κόσμος *είναι δυνατόν – μπορεί επιτέλους να αλλάξει*… Πάνω σ' αυτή την Ιδέα πατά η Νεωτερικότητα και η τωρινή Ελλάδα άλλωστε, συχνά μάλιστα σε σημείο ψυχαναγκαστικό ή και με την πρόσφατη ευγενή συνεισφορά μνημονίων. Συνεπώς όσοι ουρλιάζουν κάθε τρεις και λίγο για «μεταρρυθμίσεις» και ξανά «μεταρρυθμίσεις» (οπωσδήποτε οι λόγω επαγγέλματος Τσιπρομητσοτάκηδες – παρέα με τον κάθε λυσσασμένο «φιλελέ») απλώς προπαγανδίζουν το κινητήριο καύσιμο του πολιτισμού μας, τα αυτονόητά του, το ονομάζουν και «ανάπτυξη», ίσα για να καλύψουν έτσι το συμφεροντολογικό, το περιορισμένο βλέμμα τους και τις τουλάχιστον αμφιβόλου αξίας επιλογές τους στα πολεμικά μέτωπα της εξουσίας. Γιατί από την άλλη, είναι οι ίδιοι που σου υπενθυμίζουν ότι «δεν αλλάζει ο άνθρωπος» (ιδίως ο καθυστερημένος Ντόπιος), «οπότε τουλάχιστον να αλλάξουμε… το κράτος/τους θεσμούς».

Ναι αλλά, ακόμη και ο μικροαστός νεοέλληνας αλλάζει. Όπως και το κράτος του. Επινοεί διαρκώς τρόπους για να το κλέβει και εν πολλοίς να το μισεί, ενώ ταυτόχρονα μέσα του αυτό λατρεύει – αυτό που θα πει ***κρατισμός***. Του είναι αδιανόητη η ζωή χωρίς αυτό. Του μικροαστού και του φιλελεύθερου ειδικά! Χωρίς κράτος τι θα κάνανε;

Τα λέμε αυτά γιατί όσο πίσω κι αν έχει μείνει η Ευρωπαϊκή μονάδα επέμβασης επί των φυσικών καταστροφών, και παρότι οι στατιστικές των τελευταίων δεκαετιών δείχνουν μεγάλες πυρκαγιές στη χώρα μονάχα τις προεκλογικές χρονιές, δεν παύει να 'ναι παραλογισμός κι αδιανόητο ότι Αστυνομία και

Πυροσβεστική τις κρίσιμες ώρες δεν επικοινωνούσαν καν, ότι και εσωτερικώς οι επικοινωνίες τους ήταν χάλια, ότι ο Πυροσβέστης άργησε καθοριστικά στην αρχή παρότι μέρα υψηλού κινδύνου, και ότι η Τροχαία πολλά αυτοκίνητα απ' τη Μαραθώνος τα καθοδήγησε στην κόλαση, σε έναν τόπο χωρίς διαφυγές κι άμεση πρόσβαση στην παραλία, με το λιμενικό να εμφανίζεται στους διασωθέντες που κατάφεραν να μπουν στη θάλασσα μετά από ώρες (είχαμε ήδη τους πνιγμούς).

Τα γνωστά.

Ενώ εκείνο που δεν συζητιέται, βέβαια, είναι ότι πέραν των ανίκανων κυβερνήσεων και οπωσδήποτε της τωρινής, ο εν ου παικτοίς μεγάλος υπεύθυνος της πρόσφατης εκατόμβης, σίγουρα ως φυσικός αυτουργός με τις υπηρεσίες του, ως κατά κάποιον τρόπο συνεργός της Φωτιάς, ως πληρωμένος για να αυθαιρετεί, και βέβαια ως αυτουργός των ηθών, δεν είναι άλλος από αυτόν τον παλαιό, τον παραμορφωμένο γνώριμο, αυτό το κτηνώδες κι αυτονομημένο από την κοινωνία τερατούργημα, το ίδιο το Κράτος (των δυο τελευταίων αιώνων σίγουρα / με τα προσωπεία *του έθνους-κράτους* αλλά και με την κάθε μορφή παγκοσμιοποίησης πλέον).

> ***Είτε πτωχευμένο είτε όχι. Είτε εκσυγχρονιζόμενο ήπια είτε βίαια και επιτακτικά. Παγίως καταχρηστικό και Αυτο-κινούμενο ώστε να «εκλέγει» πάντοτε και μόνο τον εαυτό του, μονίμως αυτοεκλεγόμενο (αυτό+αιρούμαι > αυθ-αίρετο). Γιατί το κράτος ήταν και είναι πάντοτε, ιδίως το νεότερο, εξ ορισμού το μεγάλο Αυθαίρετο.***

Στο ίδιο στρατόπεδο δηλαδή εν τέλει με… τον εμπρηστή – ρυθμίζει ιδιοκτησίες. Συχνά αντιμέτωπο με τις ραγδαία παρανοειδείς κοινωνίες-γεννήτορές του. Τις καθημαγμένες, τις τεχνηέντως ανίσχυρες, τις ατελείωτα καθυποταγμένες.

Οπότε; Αλλάζει τίποτα έτσι, με τον βούρδουλα; Αλλάζει. Αν και επωφελέστερες για τα πολύφερνα μονοπώλια Ισχύος εξακολουθούν να είναι οι εσωτερικεύσεις.

* * *

Δύο ήσαν τα μεγάλα χαρακτηριστικά της φονικής Πυρκαγιάς της 23ης Ιουλίου. Η μοιρολατρική αντιμετώπιση εδώ και δεκαετίες εκ μέρους των ντόπιων ενός προφανούς, αποκλείεται να μην γνώριζαν, προαναγγελθέντος εγκλήματος, πράγμα που τραγικά ανέδειξε η πρόσφατη καταστροφή. Φανερά δυσανάλογη ως ανθρωποθυσία σε σχέση με την όλη «ζημιά». Αλλά και η απίστευτη αλληλεγγύη που την ακολούθησε, αφήνοντας πίσω παρασάγγας τους ψόφιους κι άνοστους «εθελοντισμούς». Μπρος στο δέος πλέον ενός ομαδικού / μη εξημερωμένου / ανατριχιαστικού στο ξέγνοιαστο υποτίθεται κατακαλόκαιρο θανάτου.

Γιατί αυτό που κάηκε, όσο και να βρει παρηγοριά στους ελληνικούς Αύγουστους και τις φρικώδεις χωρίς τελειωμό Ειδήσεις, δεν ήταν «μόνο» άνθρωποι. Κάτι που όχι απλώς συγκλόνισε, αλλά και που ευτυχώς ούτε τιμή ούτε μέτρο έχει αποκτήσει ακόμα. Μια και συνεχίζει να εξεγείρει, να τρομάζει και να καθορίζει εκ βαθέων, ανανεώνοντας το (*κοινό*) ***συνειδέναι.***

Ίσως και γιατί κάηκε μαζί, προσωρινά; έστω προσωρινά, κυριολεκτικά εξαϋλώθηκε απ’ τις διάχυτες στην επικράτεια θερμοκρασίες, και η περίπου παιδική ανάμνηση των θερινών επίγειων «παραδείσων» (παρότι, βέβαια, ακόμη κι οι επουράνιοι του Ζωροάστρη, του Γιαχβέ και του Χριστού ούτε ίδιοι ήσαν ούτε για όλους…). Ή και οι όλο και πιο πρόχειρες και λιγοστές «αποδράσεις» της εποχής μας. Αφού από τη μια στιγμή στην άλλη μπορούν πράγματι να μετατραπούν σε αληθινή Κόλαση – τη μόνη, απ’ ό,τι φαίνεται, υπαρκτή πια στους καιρούς μας.

Μια και, επιπλέον, ο «sapiens» του 21^{ου} αι., ο ηττημένος από τον ολοκληρωτισμό του ***con–sumere*** (καταναλώνω > εξαντλώ [εννοείται και ανθρώπινες ζωές]) -οι λατινοδυτικοί όροι εδώ, εξηγούν καλύτερα τη σημερινή εξέλιξη-, τον μεγάλο δηλαδή νικητή και του communismus και του con-servatismus (των συντηρητικών), έχει πολλά κοινά με τον θρησκευόμενο σοσιαλιστή

του 20ου αι. : Και οι δυο από ένα σημείο κι ύστερα, ο σημερινός μέσω Google και data, έπαψαν να ενδιαφέρονται και πολύ για την Πραγματικότητα που παράγουν.

(Γεγονός που πρώτος είχε αποδεχθεί, ο πλέον εξελιγμένος καταναλωτής κι εξουσιολάτρης κι ο πιο άνοστος όλων, ο λεγόμενος κεντρώος.)

* * *

Έτσι, αυτό που ξεκίνησε ως μικροαστικό όνειρο για εξοχικό (ακόμη και στο δάσος; φυσικό και φυτευτό) τη δεκαετία του ’60 -οι πλούσιοι το πραγματοποιούν έτσι κι αλλιώς ανέκαθεν- και που με τη γιγάντωση της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας διαχύθηκε σε όλο τον πληθυσμό, τον Ιούλιο μαύρισε / αφανίστηκε επ’ ολίγον. Από το τοξικό προπέτασμα, τα αποκαϊδια και την ασφυξία. Κρύφτηκε στη σιωπή της συνενοχής. Ακόμη και του εκπεφρασμένου ή και ανέκφραστου εθελοντισμού – να που δεν γίνονται όλα για το χρήμα. Στον πέπλο της βαθειάς συγκίνησης για τις καμένες οικογένειες – γιατί μόνο γι’ αυτές; Μια και μόνο έτσι και στην πράξη ξεπερνιέται τουλάχιστον ο φόβος. Που ως επιστροφή στην κανονικότητα εξαγοράζει ακόμη και τις φευγαλέες τύψεις για τον γενικότερο σταρχιδισμό και την Ανάθεση. Για τα *μοιραία* μονοπώλια των κρατικών θεσμών, της κεντρικής πολιτικής σκηνής και των μήντια (κάτι επαγγέλματα που υπάρχουν). Μπρος στο ανοικονόμητο γεγονός ενός θανάτου που δεν αφήνει -έστω για λίγο- τίποτα ανερώτητο.

Ο πειρασμός, ίσως σε άλλες στιγμές, θα ήταν μεγάλος. Θα μπορούσε το Μάτι, ο Μαραθώνας και οι εκατοντάδες άλλοι οικισμοί να δοκιμάσουν να λειτουργούν πρωτίστως, σίγουρα σ’ ένα τέτοιο ζήτημα, ως αυτοδιαχειριζόμενες Κοινότητες; (Και… καλώς να ορίσει μετά το Ιππικό.)

*

Ο Βάκων έλεγε στα προεόρτια των Νέων Χρόνων, του πολιτισμού που ζούμε, ότι «για να κυριαρχήσεις επί της φύσης οφείλεις να

την υπακούς». Τουλάχιστον να μην κάνεις τα στραβά μάτια στους ήδη γνωστούς κανόνες της – αφού τους παραβιάζεις που τους παραβιάζεις βάζοντας ως πρωταρχικό σκοπό την υποταγή της. Ακόμη και τους ελάσσονες (καλώς επιμένουν ορισμένοι : δεν αναδασώνεις, ας πούμε, πάλι με πεύκα τα καμένα, ούτε «εξωραϊζεις» έτσι την Μαραθώνος στους Ολυμπιακούς, ούτε καν επειδή «όλοι οι χαζοί μπορούμε»).

Γιατί εάν η φύση αποδεικνύεται απείρως πιο παράξενη και σκοτεινή κι από τις πιο αναιδείς επιθυμίες μας, εάν η πιθανοκρατία και η αστάθεια επιτρέπει πλέον στην ανθρώπινη διάνοια να πλησιάσει κι άλλο τη δήθεν βεβαιότητα των ντετερμινιστικών Της νόμων (μεταλλάσσονται), …αυτό το ***«Δεινότατο»*** των όντων, με τις αμφιθυμίες και τις αμφισημίες του, με τους θριάμβους και τις συντριβές του, συχνά επιλέγει φαίνεται να καταπατά τους νόμους της, και τους δικούς του συνέχεια. Είτε αφορούν σε κρατικούς θεσμούς (ίσως και δικαιολογημένα τότε) είτε όχι.

Πράγματι, άλλο το «όνειρο» εκείνο που κατ-έκτισε (σε ουκ ολίγα σημεία του χάρτη), το ένα πάνω στο άλλο, το πευκοδάσος και τον αιγιαλό, ενώ στην… Εκάλη και τον Διόνυσο τηρούν τουλάχιστον τις αποστάσεις, κι άλλη η ιδιοκτησιακή λύσσα που αποκλείει τον υποτιθέμενο ***δημόσιο χώρο*** (αντιμέτωπος κατ' ουσίαν του κρατικού) – χώρος που άλλωστε πλήττεται παντού και πανταχόθεν πια, και δεξιά και αριστερά. Μα προπαντός, άλλα τα ήθη που προκρίνουν τη μικροϊδιοκτησία συνήθως από την ενεργή κοινότητα, άλλο ο κρατισμός κι άλλη η αυτενέργεια.

*

Παρότι βέβαια, ακόμη και ως ένδειξη πένθους, ο πραγματικός πειρασμός που επισημάναμε κρύβεται αλλού. Γιατί δεν μιλάμε απλώς για τις χρονίζουσες παθογένειες της χώρας, για την κουλτούρα που περηφανεύεται επί του αυθαιρέτου όσο και για την Ορθοδοξία της – λες και το Όλον δεν είναι αυθαίρετο. Και που λατρεύει εν τέλει το κράτος της ως εγγυητή/νομιμοποιητή (είτε πρόκειται για τον μικροαστό είτε για τον υπερ-πλούσιο), αρκεί

να είναι «παρών» όπως τότε που λάδωνε τον δασάρχη και τον πολεοδόμο κι όχι ανύπαρκτο και νταβατζής όπως τώρα… Ούτε και για τους δόλιους εξυπνακισμούς του ντόπιου φιλελεύθερου.

Αλλά για τη μόνη λογική πιθανότητα του Μεγάλου Καταναλωτή να αντιμετωπίσει τέτοιες καταστροφές. Και οι οποίες, το πιο πιθανό, θα έχουν συνέχεια.

Μιλάμε για την ***κοινή*** (κυριολεκτικά) λογική. Που μπορεί και να εφαρμόζεται σε πολλές ακμάζουσες επιχειρήσεις, στην «κατ' ανάγκη» θεοποίηση του χρήματος, στην ατομική ή και κάπως πιο συλλογική μάχη για τις υφιστάμενες Υπηρεσίες, στο αξιακό ρεπερτόριο του πολιτισμού μας τελοσπάντων, μα που αδυνατεί βέβαια να αναγεννηθεί δίχως το ρίσκο της ανταρσίας της. Απέναντι έστω στον κατ' εξαίρεση (;!) θάνατο (και στα αλλεπάλληλα καμένα «όνειρα» που ολονέν και περισσότερο τον συνοδεύουν).

* * *

Αφότου οι Έλληνες έγιναν ο πρώτος πολιτισμός που επινόησε και καθιέρωσε ***την πόλιν*** και το πολίτευμα, το αντίθετο του σύγχρονου Κράτους δηλαδή, αφότου οι Ρωμαίοι -παίρνοντας τη σκυτάλη απ' τον Μεγαλέξανδρο- καθυπόταξαν την Κοινότητα προς όφελος αυτού του Res publica, κι αφότου μέσω Ιερουσαλήμ -αφοπλίζοντας την Αθήνα- παρέδωσαν τις κοινότητες στο Χριστιανικό κράτος και εν συνεχεία στα μοναστήρια, οι υπό αλλεπάλληλη κατοχή Ντόπιοι κράτησαν και συντήρησαν παραδόξως και μετά το αναπάντεχο '21 τις μεταλλάξεις μιας Παράδοσης. Της (ακόμα και) ελεύθερα διαμορφούμενης ίσαμε τις μέρες μας κοινότητας. Ιδίως στις στιγμές της μεγάλης Αντίστασης. Στην πραγματικότητα, ίσαμε τρεις περίπου δεκαετίες πριν. Όταν ο ραγδαίος εκδυτικισμός / «εκσυγχρονισμός» του κράτους (επί «σοσιαλιστικού» Πασόκ) έφερε την καταιγιστική πλέον Εξατομίκευση, καταργώντας ακόμη και τις γειτονιές.

Κέρδισαν ως συνήθως οι εκ των άνω επιβαλλόμενοι θεσμοί – η ριζική Ετερονομία. Του αγά, του κοτζαμπάση και βέβαια του

Βαυαρού. Κέρδισε το μονοπώλιο της Εξουσίας από το κράτος-Γονέα, στον οποίο απαξάπαντες μυξοκλαίγοντας ή διαμαρτυρόμενοι απευθύνονται.

* * *

Βέβαια η community , από το com (συν) + munus : λειτουργία (αλλά και *δώρο)* και τα παράγωγά της, ανήκει στη χριστιανική παράδοση – και από κει στην πολιτική. Κατά συνέπεια, Αριστερά δίχως κράτος/Ιεραρχία (ιδιαίτερα στη χώρα μας) δύσκολα νοείται. Ούτε και δίχως τον άλλο βασικό πυλώνα του καπιταλιστικού κόσμου : την εξυπηρέτηση της Εργασίας. Μόνο που γι' αυτό ακριβώς κυβερνά μια αριστερά με ή χωρίς εισαγωγικά. Για να εξαφανίζονται ή να ατονούν οι ***από τα κάτω*** κινήσεις Κοινότητας. Ώστε να βασιλεύει αδιαμαρτύρητα η, και μέσω Ορθοδοξίας συχνά, καρτερία της κόλασης.

Και έτσι, να περιορίζεσαι στην ψηφιακή σου «δεύτερη» (κι απλήρωτη) δουλειά. Στην «κοινότητα» του Facebook και της Google. Στο δικό τους βέβαια συνεργατικό πλαίσιο. Με πάντα αποδιωγμένη την «ξεχασμένη» Τραγικότητα. Αυτού του αιώνιου καταναλωτή.

*

Αφότου ο Κωνσταντίνος Μαλέας ζωγράφισε τα ιδιαιτέρου κάλλους παράλια της Ραφήνας (και της Αττικής) τότε, πέρασε σχεδόν ένας αιώνας. Η Ελλάδα απ' τον κλασικισμό και τους περιηγητές, άλλαξε σε υψηλό προορισμό για τουρίστες. (Μονίμως πουλώντας ως χώρα αυτό που προαγόρασε ήδη ο πελάτης – όντας απ' τους καλύτερους πελάτες του.) Τα καλοκαίρια πάντως σφύζει από ζωή, τα τραπεζάκια παρατεταγμένα εκεί ακριβώς που να γλείφουν το κύμα, κι οι παλαιές πού και πού στα νησιά ντίσκο της να σου θυμίζουν -περιζήτητη- την αθανασία της νιότης. Με τη διαφορά, πως η τεχνολογική δικτατορία της Εικόνας πια, μη αναστρέψιμη (λόγω του αντίστροφου για τον πλανήτη Χρόνου που μετράει ήδη;…), σήμερα προτιμά τους Χάρι Πότερ ή τις -ανώτερες- διαδικτυακές τηλεσειρές.

Μας φτάνουν όμως όλ’ αυτά για να κηδέψουμε, από κοινού και κατά μόνας, την όποια αυτο-οργάνωση / αυτο-νόμηση; Την ανενεργή και την εν υπνώσει; Το χαλασμένο «εκείνο» εγχείρημα, το άλλοτε κολασμένο;… Φυλακισμένο τα πρόσφατα χρόνια (ιδίως επί παγκοσμιοποίησης). Στο ίδιο κελί με την τέως Αφθονία.

Έτσι ώστε να αλωνίζει όπως αλώνισε ασύδοτη η αυθάδης, ως «αιώνια», η περασμένη ακόμη και στα γονίδια ορισμένων καθυπόταξη : Της ευτυχώς παράδοξης φύσης – και της δικής μας.